

4. søndag i åpenbaringstiden

Fjellhamar kirke 29. januar 2017

Lukas 18,35-43

PREKEN

DEN BLINDE MANNEN VED JERIKO

³⁵ Da Jesus nærmet seg Jeriko, satt en blind mann ved veien og tigget. ³⁶ Mannen hørte at det var mye folk på veien, og spurte hva som sto på. ³⁷ De svarte ham: «Jesus fra Nasaret kommer forbi.» ³⁸ Da ropte han: «Jesus, du Davids sønn, ha barmhjertighet med meg!» ³⁹ De som gikk foran, snakket strengt til ham og ba ham tie, men han ropte bare enda høyere: «Du Davids sønn, ha barmhjertighet med meg!» ⁴⁰ Jesus stanset og ba om at den blinde skulle føres til ham. Da han kom nærmere, spurte Jesus ham: ⁴¹ «Hva vil du jeg skal gjøre for deg?» Han svarte: «Herre, la meg få synet igjen!» ⁴² Jesus sa til ham: «Bli seende! Din tro har frelst deg.» ⁴³ Straks kunne han se, og han

ga seg i følge med Jesus og lovet Gud. Og hele folkemengden som så dette, lovpriste Gud.

I Markusevangeliet, som forteller den samme historien, har tiggeren et navn. Han heter Bartimeus, sønn av Timeus. Hans rop om barmhjertighet, har gjennom 2000 år spredd seg i hele verden. I kirken og i kunsten. Vi har ropt det i dag, vi også. For oss selv og for vår verden: Kyrie eleison. Vårt rop er med ordene fra den gamle bibeloversettelsen: Herre, miskunne deg over meg. I oversettelsen fra 2011 heter det: Herre, ha barmhjertighet med meg!

Tiden skifter, verden utvikler seg konstant og fortere og fortere, menneskeheten tar stadig nye skritt fremover. Men dette ropet har alltid vært der. Så lenge vi mennesker har vært til og så lenge vi kommer til være her, vil det runge. Ropet om barmhjertighet.

Vi gjør ofte alt vi kan for dekke det til. Hysje det ned, eller overdøve på forskjellig vis. Reaksjonen Bartimeus ble møtt med kan vi lett kjenne igjen hos

oss selv. Så langt har vi ikke innført tiggerforbud, de kan få være her. Men de får sitte stille og i ro med koppene sine. Ikke skrike og mase seg innpå. Og når fint folk kommer på besøk, som i OL i Rio, så vil vi ha de vekk. Vi har jevnlig tigger her utenfor kirken, men hvis hun begynner å rope og skrike om barmhjertighet må hun få beskjed om at hun må være stille. Ropet om barmhjertighet er ubehagelig til tider, sammensatt også. Men det er der. Vi kan prøve å tie det bort, men det blir aldri bort. Orker vi og våger vi å slippe det til? Våger vi å bli stille og lytte, løfte blikket og se, så er det der. Det stiger opp fra hver en krok på jord. Mer i det skjulte enn åpent. Mer bak lukkede dører enn på gater og torg. Herre, ha barmhjertighet med meg. Hjelp meg, redd meg!

Bartimeus ropte for seg selv, sitt liv. I en blanding av desperasjon og et siste strime av håp, ser jeg for meg. Selv om det er mange som roper etter barmhjertighet i vår verden, er det plass til oss og vårt rop om barmhjertighet. For noen av oss er livet fullt av rop etter barmhjertighet, andre av oss må kanskje få hjelp til å bli stille, kjenne etter, for å

finne det. For vi trenger alle barmhjertighet. Vi trenger å bli møtt med nåde, raushet. Vi trenger hjelp. Vi trenger barmhjertighet. Det er dypt menneskelig, og vi har en Gud som er full av det. Derfor roper vi sammen kyrie eleison i hver eneste gudstjeneste. Det blir aldri uaktuelt, vi, vår neste, og vår verden, vil alltid trenge det.

Hva vil du jeg skal gjøre for deg?, spurte Jesus. For et spørsmål! Er det så mye å lure på når det står en blind tigger foran deg? Ser for meg denne scenen på film:

Det vonde synet av den blinde mannen som tigger, skitten og mager, sliten og desillusjonert, oversett og hysja på. Som roper og skriker om hjelp. Når han kommer frem til Jesus, ser Jesus på han med sin intense nærværende varme og ro, og spør hva han vil han skal gjøre for ham? Og den blinde mannen tar hendene opp i ansiktet rundt øynene og bønnfaller Jesus? Ser du dette? Kan du være så snill og fjerne disse kvisene for meg?

Men altså, det var et godt spørsmål Jesus stilte. Jesus viste Bartimeus respekt ved at selv skulle si

hva han ønsket. Tok det ikke for gitt hva som var hans behov og ønske. Han kunne få sette ord på sitt behov og sin bønn selv. Hva vil du, hva ønsker du? Og Jesus ga Bartimeus en mulighet til å sette ord på hva han tenkte om Jesus. En mulighet til å sette ord på sin tro og håp til Jesus. Herre, la meg få synet igjen, var et sterkt uttrykk for tro.

Jesu spørsmål var også forbilledlig fordi han ikke bare tok Bartimeus på alvor, men også viste at han selv mente alvor. Hva vil du jeg skal gjøre for deg? Ikke noe man eller noen, men et konsentrert nærvær og møte mellom du og jeg. Hvor jeg spør deg hva du vil jeg skal gjøre for deg.

Hva vil du jeg skal gjøre for deg? Det er et fantastisk og radikalt spørsmål som vi kan ta med inn i hverdagen. Hjemme rundt middagen eller kvelden spør vi ”assen dagen har vært”, mens vi sjekker Facebook på mobilen. På jobben ”hvordan går det”, mens tankene surrer på den neste eposten vi må svare på. Mellom jobb og hjem nikker vi kanskje til en nabo, med favorittmusikken på fullt i propper i ørene. Det kan jeg ikke gjøre hvis jeg vil spørre som Jesus. Da må jeg være til stede, legge

vekk andre ting, sette av tid, og åpne meg for den andre. Hva vil du jeg skal gjøre for deg? Ektefelle, barn, kollegaer, venner, bekjente, en trengende på min vei – har vi tid og råd til å stille det spørsmålet og vente på svaret? Eller retttere sagt, har vi råd til å la være?

Bartimeus svarte ærlig. Og modig. ”Herre, gi meg synet igjen.” Å åpne seg for håpet, slippe til forventning, er å gjøre seg sårbar for skuffelse enda en gang. For det er altså sjeldent en blind får synet igjen. All sunn fornuft tilsier at han må gi opp og forsones seg med sitt mørke. Jeg tror det var en viktig del av underet. Jesu spørsmål og Bartimeus sitt svar. At Bartimeus selv fikk svare og sette ord på sin nød og bønn til Jesus. Orker vi å søke forbønn for hodepinen som har vært der i så mange år? For frykten for å ikke være god nok, å føle seg utenfor og uønsket? Hva svarer du på spørsmålet fra Jesus, fra Jesus-fellesskapet her i kirka i dag, hva vil du jeg skal gjøre for deg? Hvis noen har tid og ro til å spørre og lytte til svaret.

”Bli seende. Din tro har frelst deg.” Jesus helbredet den blinde. Intet mindre. Fantastisk og vanskelig. Fantastisk fordi det er jo et mirakel som betyr alt for Bartimeus, et hardt prøvet medmenneske. Vanskelig fordi jeg lett kan miste motet på hva jeg kan komme med i møte med det som er folks nød.

Men da må vi huske at min og din plass når vi spør hverandre om hva vi kan gjøre for hverandre, er ikke Jesus sin plass. Nei, den er ved siden av og sammen med Bartimeus, ved siden og sammen med hverandre. Og så å gå til Jesus med det. Jeg kan ikke helbrede noe hodepine, eller drive frykten ut. Men jeg kan gå til Jesus med det sammen med deg. Jeg kan vise omsorg, bry meg, se deg, ha tid til deg. Gråte med deg og le med deg, og be Jesus være nær. Be Jesus helbrede, be Jesus ta frykten vekk og fyller deg med kjærlighet. Og så kan du se meg, ta tid til meg og be for meg.

For hva er det å være seende? Ordet på gresk er anablepån, og det betyr rent fysisk å bli seende med øyet. Men det kan også bety være oppmerksom, oppdage eller forstå. I evangeliene er det veldig

ofte de svake, de som faller utenfor, de marginaliserte, som har skjønt det, som er seende. Rett før vår tekst tar Jesus de tolv til side og forteller for tredje gang de disiplene om at han nå er på vei til Jerusalem for å lide, dø og oppstå. Og det avsluttes med å si om disiplenes reaksjon. ”Men de skjønnte ikke noe av dette. Meningen var skjult for dem, og de forsto ikke det han sa.”

Så kommer vår tekst om Bartimeus. Blind, men allikevel den klarsynte som var oppmerksom og oppdaget og forsto hvem Jesus var så han ba om barmhjertighet og om å få se igjen. Den blinde så hvem Jesus var. Ikke disiplene, ikke prestene og de skriftlærde.

Evangeliene, og særlig Lukas, viser oss at Jesus og Guds rike særlig søker de svake, syke, de som faller utenfor. Og det gjaldt ikke bare de som var i den 5-10% gruppa som samfunnet ikke hadde bruk for, og som var uten makt og privilegier. Når Jesus kommer inn i Jeriko oppsøker han en i andre enden av skalaen, tolleren Sakkeus. Som brukt sin posisjon til å berike seg selv og forrådde folket med

å jobbe for okkupasjonsmakten. Uglesett og stemplet, rik men utenfor.

Guds hjerte vender seg særlig mot de som faller utenfor. Vi har og skal snakke en del i staben og diakoniutvalget, om hva diakoni er i 2017. Diakoni er omsorgstjenesten i kirken. Tiden forandrer seg, og diakonien må forandre seg med den. Hvor er de som trenger omsorg, som faller utenfor i dag? I en plan for diakoni laget av kirken sentralt skriver de mye godt, blant annet: Kirkens diakoni har et særlig kall til å være der få eller ingen bryr seg. Be gjerne om klarsyn i hodet og hjerte når stab og diakoniutvalg nå fremover skal søke svar på hva diakoni er på Fjellhamar i 2017.

Jeg har lyst til å be om at vi skal bli seende. At vi er oppmerksomme på hverandre, på de vi omgås og de vi møter på vår vei og særlig de som få eller ingen bryr seg om, så vi kan oppdage og forstå hverandres rop om barmhjertighet. Og ha mot og ork til ikke å vike unna, men tid og nærvær til å spørre hva vil du jeg skal gjøre for deg?

Men aller mest vil jeg be om at vi må få se Jesus. Søke hans ansikt sammen. Og der få se hans barmhjertighet og omsorg, hans kraft og sannhet, hans velsignelse og fred.